

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 15/05-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. apríla 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Horvátha a Jána Lubyho prerokoval sťažnosť Vladimíry Radvákovej, bytom K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 786/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Vladimíry Radvákovej na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 786/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 786/00 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných prietáhov.

3. Vladimíre Radvákovej p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 40 000 Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť Vladimíre Radvákovej trovy konania v sume 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. I. R., K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 15/05-15 z 18. januára 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Vladimíry Radvákovej (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 786/00.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 11. marca 2005 okrem iného uviedol: *„Po oboznámení sa s obsahom predmetného spisu som zistil, že návrh na začatie konania o vydanie hnutel'ných vecí bol sťažovateľkou podaný na tunajšom súde 14. 6. 2000. Vec bola pridelená na vybavenie do oddelenia 19 C a zákonnou sudkyňou v tejto veci sa stala JUDr. Z. M.*

23. 6. 2000 súd vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľky na zaplataenia súdneho poplatku za návrh.

12. 7. 2000 navrhovateľka požiadala o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

23. 6. 2000 bol doručený návrh na vyjadrenie odporkyni. Zásielka doručovaná na adresu K. (...) sa vrátila späť ako nedoručená s poznámkou, že adresát je odsťahovaný.

Súd následne šetril pobyt odporkyne. Ani na jednej zo zistených adries sa odporkyni nepodarilo doručiť súdnu zásielku obsahujúcu rovnopis návrhu a vzor 39 O. s. p. s poučením.

Dňa 14. 10. 2003 súd vytýčil termín pojednávania na 13. 11. 2003.

Na pojednávanie sa dostavila iba navrhovateľka a jej právna zástupkyňa.

Po zistení, že navrhovateľka je bývalá spolužiačka vybavujúcej sudkyne, vzniesla sudkyňa JUDr. M. námietku zaujatosti a žiadala o pridelenie veci do iného oddelenia.

Rozhodnutím predsedu súdu bola vec pridelená náhodným výberom elektornickou podateľňou do oddelenia 13 C a zákonnou sudkyňou sa stala JUDr. Sz.

Súd s odstupom času opätovne šetril pobyt odporkyne. Po zistení, že na žiadnej zo zistených možných adries sa odporkyňa nezdržiava, bol odporkyni uznesením č. k. 19 C 786/2000 - 74 dňa 28. 10. 2004 ustanovený opatrovník podľa ust. § 29 ods. 2 O. s. p.

20. 12. 2004 súd vytýčil termín pojednávania vo veci na 28. 2. 2005.

Pojednávania sa nezúčastnila navrhovateľka (sťažovateľka). Pojednávanie bolo odročené na 20. 4. 2005.

Vo veci od dôjdenia návrhu na súd (14. 6. 2000) až doposiaľ nebol urobený žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej.

Táto skutočnosť bola spôsobená tým, že odporkyňa sa nezdržiava na adrese trvalého pobytu a podľa zistených skutočností aj často mení miesto pobytu. Vzniknuté prieťahy v konaní spôsobilá predovšetkým odporkyňa.

Navrhovateľka sa bez ospravedlnenia nezúčastnila na pojednávaní dňa 28. 2. 2005.

Postup súdu v konaní bol plne v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a zbytočné prieťahy spôsobené súdom som nezistil (...).“

Procesné úkony, ktoré uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti, zistil aj ústavný súd z vyjadrení účastníkov a z predloženého spisu, ktorý bol doručený ústavnému súdu 17. marca 2005.

Ústavnému súdu bolo 23. marca 2005 doručené stanovisko sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu, kde uviedla, že *„Vyjadrenie odporcu neobsahuje žiadne skutočnosti, ktoré by spochybňovali tvrdenia a argumenty obsiahnuté v sťažnosti sťažovateľky“*.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 19 C 786/00 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa podanou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého *„Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“* a *„práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote“* podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, IV. ÚS 15/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 19 C 786/00 došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 19 C 786/00 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v predmetnom konaní ide o nárok s'ťažovateľky na vydanie hnutel'ných vecí. Takéto konanie tvorí bežnú súčasť sporovej agendy na všeobecných súdoch, podklad pre rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava obsiahnutá v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov týchto sporov. Do dňa predloženia spisu ústavnému súdu okresný súd však vo veci nevykonal ani jedno relevantné pojednávanie, ani žiadny dôkazný prostriedok, zaoberal sa len procesnými otázkami, teda k hodnoteniu skutkovej a právnej zložitosti veci vôbec nepristúpil. Prípadná skutková a právna zložitost' nemohla mať teda vplyv na doterajšiu dĺžku tohto konania.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. S'ťažovateľka ako účastníčka súdneho konania svojím správaním neovplyvnila doterajšiu dĺžku konania. Z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že správanie s'ťažovateľky bolo v súlade s § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Jej neúčast' na pojednávaní 28. februára 2005 nemala vplyv na doterajšiu dĺžku konania, pretože na tomto pojednávaní bola prítomná jej právna zástupkyňa a pojednávanie bolo odročené i z dôvodu neprítomnosti žalovanej a svedka. Je pravdou, že s'ťažovateľka pri podaní návrhu na začatie konania nezaplatila súdny poplatok, ale po výzve okresného súdu požiadala o priznanie oslobodenia

od súdnych poplatkov, o čom okresný súd dosiaľ nerozhodol. Správanie účastníka konania môže zbaviť súd zodpovednosti za zbytočné prietahy v konaní, len ak dôsledkom správania účastníka je spomalenie postupu konania. Pri hodnotení podľa tohto kritéria ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali tomu, že by sťažovateľkino správanie v konaní pred okresným súdom podstatnejším spôsobom ovplyvnilo jeho dĺžku tak, aby jej bolo možné pričítať podiel na stave, v akom sa vec v čase rozhodovania o sťažnosti nachádzala.

3. Ústavný súd sa napokon zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 786/00. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, a ďalej na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu od podania žaloby bol neefektívny a nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Výsledkom jeho neefektívneho postupu, ktorý v okolnostiach prípadu spôsobil vznik zbytočných prietahov v konaní, bolo zisťovanie pobytu žalovanej v období od 23. júna 2000, keď okresný súd žalovanej doručoval návrh na vyjadrenie, do 28. októbra 2004, keď ustanovil žalovanej opatrovníka (v tomto období okresný súd vykonal iba opakované výzvy adresované Centrálnej evidencii pobytu obyvateľov Slovenskej republiky, polícii, opakovane neúspešne doručoval zásielky žalovanej a nariadil termín pojednávania na 13. november 2003, ktoré pre neprítomnosť žalovanej odročil), hoci na postup podľa § 29 ods. 2 OSP už mal splnené podmienky v roku 2000.

Ústavný súd na základe uvedených okolností, preto neakceptoval vyjadrenie predsedu okresného súdu, že *„Postup súdu v konaní bol plne v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku a zbytočné priesťahy spôsobené súdom som nezistil“*.

Vychádzajúc zo samotnej dĺžky konania, jeho doterajšieho priebehu a z dosiahnutých výsledkov okresného súdu, ktorý k vykonávaniu dokazovania dosiaľ vôbec nepristúpil, ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 786/00 došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ústavný súd v súlade so svojim rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavy v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 19 C 786/00 konal bez zbytočných priesťahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľka požadovala za porušenie jej označených práv finančné zadosťučinenie vo výške 80 000 Sk z dôvodu, že *„doba takmer štyroch rokov a štyroch mesiacov, je neprimerane dlhá a ničím neospravedlniteľná. Počas tejto doby žije sťažovateľka v stave právnej neistoty a pocit márnosti jej snahy dovolať sa ochrany jej práv je v súčasnosti*

nevyvrátiteľný. Za osobitne dôležitú okolnosť považuje sťažovateľka to, že v čase podania návrhu bola maloletá a predmet konania je vydanie hnutelných vecí, ktoré jej prislúchajú z dôvodu smrti jej nebohého otca“.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania okresného súdu, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 19 C 786/00, a skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. I. R. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2003, ktorá bola 13 602 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby poskytnuté v roku 2004 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) účinnej do 31. decembra 2004 vo výške 4 534 Sk a k tomu 2 x 136 Sk režijný paušál (§ 19 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 9 342 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2005